

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Maurilio Andegauensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

in sanctum, animo ex omni parte perplexus, & valdè tristis, & propterea quòd nesciret illius speciem, & quòd non posset consequi characteres & figuras vultus. Cum itaque aliquandò cecidisset è scalis, quas ascenderat, iacebat non spirans: & vermes alij quidem per os proreptabant, alij autem rursùs ingrediebantur. Visa sunt autem hæc esse fructus illorum verborum maledicorum, quæ dolore affectus pictor dixerat. Sed ipse es omninò, ô Corneli, qui Demetrio grauitè in te priùs spiranti, vxorem & filium donasti. Quapropter non sustinuiſti, vt huic pictori amplius produceretur supplicium. Cum enim die sequenti ei apparuiſſet, & manum eius dexteram apprehendiſſet, eum surgere fecit, velut dormientem: & hæc duo fecit maxima. Nam & intemperantem eius linguam castigauit, & curauit dolorem ac ægritudinem, quam acceperat, propterea quòd nesciret, quomodò pingeret: non in figura, imagine & similitudine, sed verè cum eo congressus, & forma quali eſſet ostendens. Quinetiam ipſe pictor visus est rursùs sanus & saluus, & omninò liberatus à vermibus, & rursùs artem suam est aggressus. Hinc factum est, vt eum talem pingeret, qualem viderat, ipsam planè veritatem cum arte iniiciens in picturam, gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi, cum quo patri simul cum sancto spiritu, gloria, potentia, honor & adoratio in secula seculorum, Amen.

Urio caelestis in male dicum.
Eccè antiquum vltimum imaginu in Ecclesia.

* Maurilii-
nis
VITA SANCTI *MAVRILII EPISCOPI AN-
DEGAVENTIS, CUIVS AVTHOREM DVO MS. CODICES
*non habebant: sed cum constet ex Trithemio, Fortunatum eius beati
viri vitam scripsisse, & stylus consentiat, Fortunatum esse
authorem, non facile quisquam negauerit.*
*Nos capita margini ad-
ieciimus.*

13. Septem-
bris.
Cap. 1.
Patria S.
Maurilij.

Matth 19.
Est medium
librarij. Le-
gendum for-
tassis, Va-
lentiniano

Fagum de-
monum di-
uinitus co-
crematur.

Cap. 2.

MAVRILIVS Mediolanensis oppidi indigena extitit, parentibus splendidissimis, & ab ipsis penè cunabulis à beato Martino, qui illis temporibus Mediolani sibi monasterium collocauerat, sacris literis institutus est. Sed beato Martino Arrianorum perfidia de ciuitate illa expulso, sanctus Maurilius ibidem demoratus est, quousquè à beato Ambrosio, ipsius ciuitatis Episcopo, officium Lectoris accepit. Interea patre eius, qui totà Hesperiam penè regebat, defuncto, secundum præceptum Evangelicum, relicta matre, omniumque rerum suarum cupiditate habendi, sub * Iuliano tunc Cæsare Martinum, qui tunc Turonicam regebat metropolim, expetijt, & tandiù cum eodem moratus est, diuinis occupatus officijs, vsque dum ceteros ecclesiasticos gradus, gratiamque sacerdotij inuitus, Martino cogente, susciperet. Adepto itaque sacerdotij honore, arctiorem, quàm inter monachos, ducere diligens vitam, vt solus solum liberiùs Dominum sequi valeret, Martini admodum doctrinis eruditus, & æquè benedictionibus roboratus, sese inuicem osculantes & multum flentes, ab eodem ipso nolente discessit, & Andegavorum aggressus est urbem. Audiens autem haud longè ab ipsa super Ligerim fluuium in villa quadam sanum fore antiquissimum, diuersis idolorum culturis dedicatum, ibidem aduenit. Videns autem, quòd humana virtute non posset euelli, ad Dominum mente conuersus, orabat, vt ipse sanum, vbi diuersis erroribus mentes fraudabantur humanae, quod ipse non poterat, destrueret. Mox ergò diuinitus ignis è caelo demissus, quicquid simulacrorum & immunditiæ ibidem reperit, sub momenti hora consumpsit. Eliminata igitur omni spurcicia, honorabilem Christi fundauit Ecclesiam, ipsamque postmodum fore vicum instituit. Ibi bisseis degens annis, multis se ieiunijs & orationibus sedulè Domino mancipabat: vbi etiam virtutibus multis claruit.

Nam in prædio, quod Pontiacense vocatur, erat vir quidam, Saturnus nomine, quem ex vtero matris suæ ambas manus aridas habentem, in hanc vitam natura produxerat. Qui dum elemosynis sustentatus, ad plenam peruenisset ætatem, quadà nocte per

per visum admonitus, audiuit vocem dicentem sibi: Vade ad virum Dei Maurilium, & deprecare ipsum, vt signum sanctæ Crucis super manus tuas faciat: & statim sanaberis. Expergestus, cucurrit ad virum Dei: prouolutusque pedibus eius, totus infusus lachrymis, suppliciter deprecabatur, vt sibi manum imponeret, exponens illi visionem. Tunc beatus Maurilius tota die & tota nocte ieiunans, & in precibus solo prostratus perseuerans, pro ægroto fideliter precabatur. Manè autē sequenti Crucis signum super manus infirmi deposuit, & extemplo sanas reddidit.

Nota de signo S. Crucis miraculum.

Non multo post tempore, mulier quædam Nannerensis incola, malè à dæmonio vexabatur: quam toto corpore debilem, sed & cæcam, lumine priuato, reddidit. Quæ geminis vincita catenis, à fidelibus ad virum Dei deducta est. Altera verò die, vbi in eam sanctus sua lumina direxit, mox illam dæmonium deseruit. Tunc Crucis signum reddidit, & quæ catenis vincita, ad beati viri deducta fuerat ecclesiam, libera & incolumis repedaui ad propria.

Cap. 3.

Dæmonia ca cæca signo Crucis sanatur.

Sub ipso ferè tempore, dum quidam pastores in eadem regione dominorum suorum pecora pascere & vigilarent, eorum vnus dum noctū pecora custodiret, mordetur à vipera. Cuius virus se repente per omnes pueri venas infudit, & totum hominem in tumorem conuertit. De quo cum nihil aliud præstolaretur, nisi interitus, quia iam semiuuus iacebat extensus: tunc cæteri pastores fide commoti, præsentia deferunt confessoris. Tunc sanctus oculos ad cælum erigens, vniuersa pueri membra signauit, & in ipso vulnuscule, per quod vipera virus influxerat, de propria salua signum Crucis impressit. Statimque ex omnibus corporis partibus reuocatum virus, cucurrit ad ipsum, per quem se immiserat, locum, & integræ sanitati redditus est puer.

Cap. 4.

Vide vim mirabilem signi Crucis

Quædam Andegauensis territorij matrona, vinculo coniugali nexa, ex tempore suæ copulationis sterilis permanebat. Quæ dum pro adipiscenda prole Dominum deprecaretur assidue, & nequaquam votum suum obtinere valeret, ac procederet matura in annos desperationis, adepturam iam prolis, ad beatum virum se tota conuertit, vt quod ipsa non merebatur, ille apud Dominum suis meritis obtineret. Et, si suis precibus filium seni foemina impetrare potuisset, ipsum se Domino oblaturam, ei perpetuò seruiturum, tota fide ac voto pollicebatur. Intuens autem vir beatus mulieris fidem ac lachrymas, Dominum pro ea deprecaturus accessit. Exaudiuitque Dominus virum sanctum, & deprecanti foemina conceptum dedit & partum. Quem illa, sicut promiserat, Domino consecrauit habendum.

Cap. 5.

for. * ad ipsam

Sterilis parit.

Non longè à vico Calonna, quem vir beatus incolebat, erat quidam colis Præsciacus nomine, diuersis idolorum titulis decoratus. Maurilius verò dolens illam longius manere superstitionem, vbi diuersarum animarum credebatur inesse perditionem: quadam die, adhibitis secum paucis fidelibus viris, perrexit ad locum. Cumque peruenisset ad idolum, vt illud euertiret, dæmonia, quæ ibi latebant, clamare cœperunt, dicentia: Quid nos & hîc Maurili persequeris? In his regionibus nullus est locus, quo te euadere valeamus. Illic autem in aduersum signo sanctæ Crucis opposito, dæmonia repente, eleuato magno rugitu, non sine immenso fœtore fugerunt. Ille autem omnium idolorum simulacra coadunari præcepit, & ignibus ea concremans, in fauillam redegit. Deindè mundans diligentius locum, ibidem honorabile monasterium statuit: quod ad gloriam Christi, & laudem nunc vsque permanet confessoris.

Cap. 6.

Fugantur dæmones signo Crucis. Condit monasterium vir sanctus.

Monachus quidam, Clemens nomine, per tres iugiter annos quaternis febribus vrebatur. Atterebat enim nimium ætus cum frigore, & erat ei horror cibi, quoniam defecerat virtus stomachi. Cumque tali dolore deficeret, iamque de vita desperaret, amicorum monitu ad beatum virum se transferri præcepit. Qui vt eius præsentiam videre promeruit, eulogias salutis sibi dari ab eodem fideliter postulauit. Quas dum sanctus sanctificatas ex more porrigeret, languor vt fumus euanuit: moxque omni virtute roboratus, sanus ad propria remeavit.

Cap. 7.

Pellit quætanâ febri.

Proximis sanè exindè diebus, dum negotiatores inter diuersas mercium copias, scucos vtriusque sexûs iuuenes venales haberent, & cum eisdem ad Hispaniam tenderent, per Calonna prædium iter agebant. Prætereuntibus autem secus ædem beati viri, vnus eorum, qui venundandi ducebantur, magno profiliens impetu, ecclesiam ingressus est: & prouolutus cum lachrymis pedibus confessoris, orabat, vt suis precibus aut precijs sese pro Dei amore redimeret, secumque retineret, qui furtim de propria

Cap. 8.

for. * Italos

Cõfugit ad virum Dei captiuus quidam.

captiuatus patria, vendendus duceretur in alienam. Cuius verbis & fletibus suum patrioticum recognoscens, commotus pia mente sacerdos, sine mora pro captiuo ipsius domino supplicaturus egreditur. Sed cum dominus ipsius summa obstinatione id fieri posse negaret, innuit suis, ut ipsum de ecclesia velociter extraherent. Cadentibus autem ministris, vimque facientibus, ac domini sui præceptum exequentibus, immensis captiuus clamare cœpit vocibus: Miserere & succurre serue Dei, quem deuotus liberandus expetij. Sacerdos verò flexis solo paululum genibus, eleuatisque in cælum manibus, inquit: Domine Deus omnipotens, qui in angustia constitutis, & de tua misericordia verè confidentibus succurris: subueni huic captiuo, pro quo te supplex exoro. Ad hanc vocem tanta vis febrium dominum ipsius arripuit, ut antequam poenitere succurreret, spiritum exhalaret. Tunc tanta formidine cæteri percelluntur, metuètes nè sese viuos terra absorberet, ut vnanimes expeterent sacerdotem, flebiliter exostulantes, quatenus & sibi indulgentiam, & defuncto suis meritis acquireret vitam. Vir verò beatus nimium metuens, nè ipse occasio & causa illius esset perditionis, prostratus terræ, immensis singultibus inuocat Christum, ut defuncto redderet animam. Nec antea surrexit à solo, donè & defuncto vitam, & captiuo acquireret libertatem. Negociatores denique, ut retroacta præsumptio indulgeretur, multis donarijs ipsum honorauerunt locum: quæ propè omnia beatus vir in vsus pauperum deputauit.

Cap. 9. Nimirum præterea, ut necessitudo cogit humana, nauis Argo haud modica, mercibus referta per Ligerim vehebatur. Quæ contra Calonnam cum ascenderet, subito turbato cum flamine ponto, nauis in vertiginem rotabatur: frangitur antenna, & nunc prora subrigitur eleuata in fluctus, nunc puppis deprimitur inter vndarum hiatus. Victi ergò nautæ, tantæque tempestatis timore perterriti, de presenti iam desperantes salute, omnia nauis armamenta iecerunt in litus, solum præsolantes interitum. Tum repente immensis vocibus clamare cœperunt, dicentes: Miserere vir Christi Maurili: succurre nostro naufragio. potes enim obtinere à Christo, qui vitam acquisisti defuncto. Ad quorum voces exurgens ab oratione Maurilius, festinè cucurrit ad litus, & eleuato in aduersum Crucis signo, imperat procellæ, nè sauiet. Cedunt mox deposito rigore spiramina: tumescentes vndæ vertuntur in æquora, subsequiturque serena tranquillitas, illæsi que nautæ ad portum optatum feliciter peruenerunt.

Cap. 10. Erat familiare beato viro, ut nunc ecclesias, nunc infirmos tanquam verbi Dei fidelissimus dispensator circumiret. Et nè ultra modum fatigatus deficeret, habebat humilis sessor asellum, quo sapius utebatur. Quem nocturnis latro temporibus furari non metuit. Sed infelix, dum furatur asellum, arripitur à dæmonio, & sic deuians, per totam noctem illuditur vagabundus. Manè autem reddito, ante fores beati viri * exsensis ipse adfuit cum asello, crimen, quod commiserat inuitus, confitetur. Deindè arreptus à dæmonio, fugere nititur, nè curetur. Sed vir beatus furiosum per exorcismi gratiam prius à dæmone liberauit, & post à crimine, recepto asino, absoluit. Et quia necessitate cœperat furari, non vitio, tres insuper illi aureos dedit, ac dimisit.

Cap. 11. Matrona quadam nobilis, prædiues, senatorio ex genere oriunda, Amelia nomine, graui cœperat incōmodo vrgeri. Quod cum per duodecim annos prulisset, omnesque res suas in medicorum artes expenderet, nullum incolumitatis remediū assequi merebatur: & quanto curiosius totum artis suæ ingeniū in illam impendere studuissent, tanto semper deterius incommodo grauabatur. Cum autem de eius sanitate desperantes, parentes de solis sepulturæ, necessarijs admonerent, ait illa amicis: Ite, currite quantocyus ad beatum virum Mauriliū: & si obtinere potueritis, ut ab illo merear visitari, confido quod per ipsum restituar sanitati. Tunc parètes ac amici perpete cursu pro foemina beatum virum adiêrunt, pijs precibus postulâtes, ut ægotam sua miseratione visitaret. Ille vbi hoc audiuit, reminiscens illud dicentis Domini: Infirmus fui, & visitastis me: statim proficiscitur cum eis domum. Veniens autè in domum, more suo prius prostrauit se ad orationem. Deindè benedicti olei liquore mulieris membra perunxit: quæ statim omninò incolumis surrexit.

Matth. 25. Interea dum talibus beatus vir in vico Calonnæ floret meritis & virtutibus, vrbs Andegana proprio pastore viduatur. Tunc plebs vrba & vniuersa nobilitas, collectis etiam vndique sacerdotibus, in vnū venere consilium, conquirentes, quis eorum substitui deberet in pontificale ministeriū. Sed reuera aut nobilitatis ventoso fauore,

aut

Precibus à Deo obtinet captiuum missionem.

Excitat defunctum.

Signo Crucis sedat tempestatem & multos à morte seruat.

* Exsensis, pro, amerc. Sanat dæmoniacum.

Oleo benedicto restituit à medicis desperatam.

Cap. 12.

aut pecunijs subrogati ad tanti culminis dignitatem, quidam alios præferebant: ideoque in vnum non valebant venire decretum, eò quòd scriptum est: Quod non est ex Deo consilium, non poterit vnquam stabiliri, sed solui. Dum ergò hæc inuicem voluerent, nec diffinire valerent, subito sanctissimum Turonicæ sedis Archiepiscopum nunciatur adesse Martinum. Huius dum penè omnes sententiam præstolarentur, ait: Viri fratres, audite & attendite consilium bonum. Qui à Deo vobis electus est pontifex, ipsum suscipite sacerdotem. Sanè Maurilius Calonnensis ecclesiæ presbyter, erit pontifex vester. Quod audientes, mirati sunt: sed quia Maurilij iam nouerant virtutes & merita, postposita iam priori ignorantia, statim pari mente ac voto in vnam venère sententiam: acceptoque domini Archiepiscopi præcepto, celeritè dirigunt ad virum Dei: quem, filij Episcopi autoritate, de propria raptum ecclesia, Martini præsentia nolentem sistunt. Qui dum cum B. Martino ecclesiam intraderetur, statim ad declaranda tanti sacerdotis merita, niueo candore columba diuinitus elapsa, super caput ipsius descendit ac sedit. Quod videntes multi, vnanimis vna voce conclamauerunt, Maurilium Episcopatu dignissimum, non ab hominibus tantum, sed ab omnipotente electum & demonstratum. Tunc Maurilius miraculo ac precibus victus, implens præceptum, suscepit sacerdotium. Nam, vt multi videre meruerunt, quotiès beatus Martinus ad sacram consecrandi sacerdotis benedictionem super caput eius extendisset manum, semper ei præfata aditum dabat columba. Sicque B. Maurilio pontifice constituto, & B. Martino ad propriam sedem regresso, sanctus Martinus referre solitus erat, quòd ad benedicendum sanctum Maurilium pontificem in columbæ specie non solum spiritus sanctus, sed etiam adfuerit Angelorum exercitus.

Inuitus rapitur ad Andegauensem Episcopatum.

Nota de eo testimonium S. Martini, eum consecrantis.

Ordinato itaque ad custodiam Christi ouium Maurilio pontifice, tanta in eo Domini gratia ritualabatur, vt non minora per eum, quàm dudum per Apostolos, signa & miracula fierent. Nam tantum verbis demones effugabat, ægrotos sola oratione curabat, cæcis signo Crucis visum reddebat, paralyticos ad pristinam sanitatem medicante merito reuocabat. Sunt etiam eius plurima miracula alia: quæ licèt scripta non inueniantur, tamen quia vera sunt, deficere non possunt, sed multorum ore celebrantur. Talibus igitur vir Dei Apostolica simplicitate redimitus, cordisque puritate perlucidus, sine intermissione pro sibi commissò Christi grege, in vigilijs & orationibus atque ieiunijs totum se Domino mancipabat: vt antiquus hostis diabolus ecclesiam nullam ex sibi creditis ouibus tentando posset lædere, aut auferre.

Cap. 13.

Ingentia edit miracula.

Proximo autem post acceptam Episcopij dignitatem tempore, dum de basilica beati Petri egredere, vbi peruigil in oratione totam noctem insomnem duxerat, obuium habuit quendam cæcum, ex vtero matris suæ carentem lumine. Quod cum sibi à Domino tribui per merita beati Maurilij fideliter postularet, beatus antistes paulisper erubuit: sed cum super oculos ipsius signum sanctæ Crucis imprimeret, erumpente mox sanguine cum dolore, lumen habere promeruit. Tum homo ipse pro amore beati Maurilij, eidem beati Petri traditus basilicæ, quandiu in reliquum aduixit, fideliter seruiuit.

Cap. 14.

Signo Crucis curat cæcum.

Sequenti die beato Maurilio Episcopo in eadem beati Petri basilica sanctam solemnitatem celebrante, aduenit cum moriente puero matrona, cui quondam sterili eundem, vt nasceretur, ante Episcopatum apud Dominum suis meritis obtinuerat: postulans, vt filio suo, quem Domino habendum obtulerat, manuum suarum impositione spiritum sanctum daret, antequàm obiret. Sed remorante in sancta corporis & sanguinis Christi consecratione paululum præfule, puer excessit. Expleto autem sanctæ solemnitatis mysterio, & obitu pueri, qui absque chrismatibus dono excesserat, percognito, rotum id suæ desitudini deputauit, lachrymis multo tempore irremediabilibus suæ culpam lugens inobedientiæ. Cui cum nec ista sufficerent, diu multumque quid ageret, secum animo colluctante tandem reperit, quòd inter conciuces tantæ negligentia piaculum plenè expiari nequiret, nisi singularis elapsus, patriam ciuesque relinqueret. Tali igitur reperto consilio, occultè semetipsum exindè eripuit, ex sanctorum reliquijs, quibus ecclesia Andegauensis decorabatur, secum clauas deportans. Cum autem peruenisset ad mare, diuina prouidentia qui manebat in litore, diem transitus sui exarauit in lapide: sicque ascensa puppi, inchoati itineris cœpit maturator existere. Cumque processisset in altum, & quare clauas reliquiarum secum detulerit cogitaret, insidiante humani generis inimico, vt dolorem sancto

Cap. 15.

Nota de sacramento Confirmationis omisso quatum dolet vir sanctus.

Clam se subducit ab Episcopatu.

cto viro super dolorem imponeret, repente claves de manibus elapsae submerguntur in aequore. Tunc cum lachrymis id fertur exclamasse Maurilius, quod postea probavit eventus: Nisi has iterum, inquit, claves videre meruero, patriam urbemque nunquam reperam, quam effugio. Transmisso igitur mari, quod quis esset, abscondere potuisset, murato habitu, vni regionis principum adhaesit, professus se hortulanum fore, quatenus corpus proprio labore castigaret. Qui cum tali proficeret ministerio, tantam copiam eius meritis Dominus oleribus dabat, ut omnibus, quibuscunque necesse fuerat, ex eisdem sufficienter ministraret, & tamen olera nunquam deficerent. Unde per pluribus placebat, & bene ab omnibus amabatur.

Cap. 16.

Minatur,
palliuè.

Septē annis
tota ferè Eu
ropa perqui
ritur.

Vide rem
stupidā.

Tandem in
uenitur vir
beatus.

Nota hic, le
ctor, diuinā
providenti
am.

Interea plebs Andegavorum, celsus sibi quondam commissio viduata pastore, non minimo pauore percellitur, crebrisque visionibus minatur, persape etiam admonetur, ut proprium pastorem circunquaque perquirent, & nisi Maurilius inuentus sua redderetur ecclesiae, urbem Andegavam celerius fore subuertendam. Unde eiusdem regionis tota nobilitas, sed & vulgaris immensitas, collatione facta, in vnum venire decretum, eligentes e conciuibus quatuor diffusae virtutis & fidei viros. Quibus, qui necessarii ad tanti itineris erant supplenda negocia, sumptibus ex voto collatis, praecipunt, ne vnquam reuenterentur, nisi prius proprium inuenissent patronum. Qui sancti legatione, vrbes oppidaque & vicos omnes praeterlegunt, omnique ferè Europa circumita, septimo tandem anno in partes Galliae reuertentes, & minimè, quem querebant, inuento, diuino ductu ad portum Oceani maris, qui in Britannia manet minori, peruenerunt, quatenus cis mare quem inuenire non poterant, trans mare querere niterentur. Praestolantes igitur nauem, cum qua coeptum explere valeret obsequium, dum residerent in litore, scriptum, quod supra diximus, inuenerunt in silice: Hic transijt Maurilius Andegavorum Episcopus. De tam euidenti igitur alacres effecti indicio, trans pontum abièrunt securi. Cumque in medio tranquilli aequoris mari essent, ecce repente emerit e gurgite piscis immanis, profiliuit in nauim. De quo cum Deo gratias retulissent, ipsumque piscem exenterare coepissent, reliquiarum claves, quas Maurilius in mari perdidit, in piscis icore repererunt. Quas recognoscentes, nimium mirantes turbabantur attoniti, metuentes nec cum ipsis Maurilius naufragium passus, hominem * exisset. Demissis igitur de nauis ancoris, in hoc stantes, ut de mari reuenterentur, asserentibus nautis, Maurilium esse defunctum: singuli sequenti nocte vnum eundemque visum, Domino tribuente, viderunt, in quo dictum est eis: Nolite metuere, nec reuertamini de itinere: coeptum maturate negocium: proculdubio diu quaesitum vestrum inuenietis desiderium. Manè autem reddito, quid singuli viderant, inuicem referebant. Unde admodum roborati, iter, quod ceperant, auidius peragebant. Unde factum est, ut Angelico ductu ad domum principis, cum quo Maurilius habitabat, recto itinere ducerentur. Ingressi autem, illico vocari Maurilium, ut cum oleribus, quibus rex uti consueuerat, accederet, audierunt. Oculorum autem aciem in partem, qua illum inelamari audierant, dirigunt: nec mora, cum oleribus accedere Maurilium conspexerunt. Quem ut cognouissent, prostrati pedibus ipsius, cum magno fletu rogabant, ut propria subueniret ecclesiae atque ciuitati. Ad quorum fletum, cum se negare non posset, obstupescens, cum lachrymis repugnare coepit obnixius, dicens: Voto memet ac iuramento constrinxi, nunquam in patriam reuersurum, nisi claves videre merer iterum, quas amisi. Quas statim exhibentes, quicquid in mari viderant vel pertulerant, ex ordine referebant. Statim haec fama peruolat, ipsumque sollicitat regem. Mirantur cuncti, & quem ut hortulanum habuerant, nunc ut beatissimum praesulem venerantes adorant, multis cum muneribus honorare certantes. Tunc Maurilius tot precibus, ut regrederetur, & miraculis victus, dum sollicitior cunctaretur, & vigilijs atque orationibus insomnem ducere sequentem disponderet noctem, tandem fatigatus, paululum obdormiens, vidit Angelum dicentem sibi: Surge Maurili, & populorum te requirentium exequere votum. Ecce enim tuis precibus & meritis tibi commissas seruaui Dominus oves, pro quibus rogasti, & insuper reddidit tibi puerum, quem diutius plorans quaesisti. Quid multis? Manè reddito, concurrentibus vndique populis, cum magno honore ducitur ad nauem, & traductus, non minori gloria excipitur à patria propria. Taliterque propriam regressus ad urbem, nimirum expectantibus turbis, de Domini promissione securus, venit ad pueri tumulum. Quo rastris discooperto, inuocat diuissimè planctibus Christum. Tandem autem expleta cum

DE S. MAVRILIO EPISCOPO ANDEGAVENSI.

cum lachrymis oratione, vtrique consurgunt, Maurilius de oratione, & puer de morte. Quem septiformis spiritus gratia consecratum, ex euentu vocauit Renatum: qui diuinis cultibus ilico mancipatus, & à beato Maurilio diligenter eruditus, tantis promeruit florere virtutibus, vt post Maurilium pontificalem Andegauenſis eccleſie cathedralam poſthumus fortiretur & hæres. Quod ſi quis fortassis æſtimauerit fabuloſum, Andegauam recurat ad urbem. Ibi enim inueniet precioſiſſimum conſeſſorem Chriſti Maurilium immenſis virtutibus florentem, & nec minus Renatum antiſtitem, ſucceſſorem ipſius, miraculis coruſcantem.

231

Eccē rē proſectō ſtupēdam de puero tot annis mortuo

Idē reſuſcitatus ſucceſſit Maurilio in Episcopatu.

Sanctiſſimo igitur ſacerdotum Maurilio, propriæ ſedi reſtituto, quid proximis ad huc exindē diebus contigerit, dicamus. Vir quidam avarus, inſtigatus cupiditate, arrepta ſecuri, die Dominica auidus operator extiterat. Quem ſecuris manubrio manibus in hærente, vltio ſtatim diuina ſubſecuta eſt. Idem tamen cogentibus doloribus, poſt menſes quinque Maurilium experens, ſuæ ordinem culpæ flebiliter conſitebatur. Cuius cūm vir beatus pœnitudinem vidiffet, commotus ſpiritu, dolere cœpit. Sed cūm ſanctus Maurilius manubrium tetigiffet ſecuris, ilico laxatis neruis & erectis digitis, omniq̄ue fugato dolore, manus integrè reformatur, & ſoſpes cum gaudio eſt reſreſſus.

Cap. 17.

Miraculum.

Alter quidam, Belgicus nomine, primo die Paſchæ proprias ſegetes ſeruis proprijs temerario iure mundare præceperat. Mancipia autem cūm reniti cœpiſſent ac dicere, contra auctoritatem fore, vt tali die opera agerentur ſeruilia, dominus eorum, vt id agerent, inuitos cœgit. Sed cūm ſegetes ingreſſi, lolia & quæcunq̄e inutilia ſarrire tentãſſent, mox Belgicus oculorum cæcitate percuffus, cœpta deſerent, immenſis vocibus clamabat inuitus. Cūm autem per tres annos in ea cæcitate permaniſſet, dum beatum Maurilium pro commiſſi ſibi populi ſaluatione, vt Episcopis moris eſt, vicos ac villas circuiſſe audiſſet, cogentibus continuis doloribus, ſedulus ac deuotus expetebat, vt ei vel veſtimentum tangere ſacerdotis concederetur, confidens per hoc ſe poſſe ſtatim ſanari. Quod cūm præparantibus amicis tangere meruiſſet, mox merito ſacerdotis lumen amiſſum recipere meruit.

Cap. 18.

Pœna violat̄is Paſchæ ſacraſſimū diem.

Cæcus recipit viſum tactu veſtis eius.

In pago, cui nomen eſt Commonia, erat rupes quædam excelsa, diuerſarum arborum generibus nemoroſa, ad quam, non roto adhuc paganorum ritu diſcuſſo, ſultorum turba conueniebat, ſacrorum ſuorum ſolennia anniuerſario ordine celebrare. Vbi per ſeptem dies epulando & choros ducendo atq̄ue debacchando, ſolennia ſua quaſi iure debito perſoluebant. Sed quod fieri in vino plerunq̄e & epulis ſolet, orta ſeditione, multi vulnerabantur, nonnulli etiam de more ibi iugulabantur. Et idipſum cūm accidiffet, ineuitabili fato fieri proclamabant. Quod vbi Maurilius comperit, nec mora cum religioſis quibuſdam fratribus ad locum perrexit. Vbi cūm ieiunio & oratione vna nocte peruigilaſſet, gallorum cantu tantus foetor de loco ſurrexit, vt vix vir beatus ibidē habitare cum ſuis poſſet. Manè autem reddito, etiam qui ſuperſtitionem loci illius antea ſeruabant, intelligentes ſe diuina virtute perterritos, nè Episcopō repugnarent, ipſi cum eodem omne nemus ſuccidere & igni concremare feſtinabant. Ità autem per ignem mundato loco, ædificauit ibi ſtatim in honore beatæ Mariæ genitricis Chriſti baſilicam: & locus ille, qui antea rupes vel lucus Martis appellabatur, Caſtrum petræ nomen accepit.

Cap. 19.

Nota vim ieiunij & precū eius.

Accidit iſſdem diebus, vt beatus Maurilius inter quosdam diſcordes ob reformandam pacem Cenomannicam vocaretur ad urbem. Quod cūm ſine mora veniſſet, & pace inter diſcordes reſtituta, regredi cœpiſſet, antequam ad pontem Leugæ perueniſſet, incolæ loci illius, vt benedictionibus præſulis firmari mererentur, eius aduentum deuotiùs præſtolabantur. Inter quos parentes cuiuſdam pueri filium ſuum nimia infirmitate ex tempore infantia grauatam, ſecus viam, per quam tranſitum Episcopō fore cognouerant, poſuerunt, dicentes: Poterit, ſi voluerit, noſtri infantuli obtinere ſalutem, qui mortuo puero vitam obtinuit etiam poſt ſepulcrum. Erat nanque puer ille tam graui infirmitatis dolore conſtrictus, & omnium membrorum contractis neruis, quaſi in circulum inuolutus, ita vt glomeris rotulam potiùs imitari cerneretur, quam hominis formam. Adueniente autem Episcopō, inter benedictionis flagitationem cuncti cateruatim ad pedes eius ruentes, orabant, vt infirmi pueri pietatis ſtudio miſereretur. Coactus ergo precibus, proſtrauit ſe ſtatim in oratione cum lachrymis: nec antea ab oratione ſurrexit, donè diſtortis tibijs, cœpiſſent ſe ſingula

Cap. 20.

Eccē viri ſancti ſtudium ad reformandam pacem.

Miſerè contractus puer ſanatur.

pueri membra distendere. Tunc surgens ab oratione, apprehensaque manu pueri, extemplò incolumem reddidit parentibus: sicque beatus Maurilius iter, quod ceperat, explicauit. Cum autem ad portum Lidi fluminis peruenisset, nullam ibidem nauim reperit, sed omnes ex parte altera tenebantur. Nec etiam nauta parebat, qui nauigium adduceret. Qui dum praestolaretur, & nemo esset, qui transduceret, repente omnes carinae, diuina iussione semota à litore, ad obsequium praesulis in partem alteram deducuntur. Undè cum omnipotenti Deo gratias retulisset, ingressi naues, Deo solo gubernatore, ac absque humanorum nautarum adminiculo transierunt. Veruntamen nautis, qui accurrerant, quasi si illorum labore transisset, naulum non expetitus dari praecipit.

Nota ingès
miraculum

Cap. 21.

Villam quandam Geriacum nomine, ad alimenta captiuorum, viduarum, pupillorum, necnon subsidia Clericorum ac pauperum profuturam, vir beatus ex rebus ecclesiae comparauerat. Quam dum quadam die, vt ibidem quiddam operis faceret, cum fratribus circumiret, repente cornupeta vitula, instinctu demonis acta, cum ingenti mugitu ac toruis furibunda luminibus, in eum rotatum cum magno impetu accurrebat. Contra quam cum beatus Episcopus signum Crucis opponeret, mox diabolus de capite eius in specie corui egrediens, euolauit, & subito sicut fumus euanuit. Multi enim fidelium, qui comitabantur cum eo, oculis haec corporeis videre meruerunt. Bucula verò gregi suo statim mitior se oue immiscuit, & deinceps neminem laesit.

Signo Cru-
cis pellit de-
monem.

Cap. 22.

Quadam die, cum per Medianae fluium nauali subuectione in Ligeris alueo securre descenderet Maurilius, ieiunio fatigatus & oratione, in nauis puppi paululum obdormierat: cum subito, humani generis insidiante inimico, coeperunt gurgitis intumescere fluctus: ita vt cadentibus desuper lymphis, submergi nauis autumaretur in vndis. Tunc discipuli timore perterriti, excitauerunt eum, dicentes: Exurge quanto citius, & succurre in supremae mortis naufragio constitutis. Expergefactus autem, illis clementius ait: Quid me quaeritis? vos fratres satisfacere poteratis. Tunc accepta, quae benedicti liquoris erat vasculum, ampulla, mox vt oleum cum oratione & signo Crucis in gurgitem resperisit, illa sauiens tempestatis procella, temperatis flatibus, extemplò cessauit. Laeti ergò & incolumes peruenerunt ad portum.

Sacrato-
oleo & si-
gno Crucis
sedat tem-
pestatem.

Cap. 23.

Adolescens quidam catechumenus de numero ecclesiae sibi commissae, absente Maurilio, tam vehementem febrem incurrerat, vt antequam sacri fontis baptismate regenerari potuisset, spiritum exhalaret. Nec mora, parentes ipsius non sine immensis lachrymis, dum locus funeri pararetur, eum ad ecclesiam detulerunt, cum subito beatus Maurilius adesse nunciatur. Qui comperto, quòd sine baptismatis remedio, vltimo fungeretur officio, ingemuit. Tunc sentiens per spiritum sibi adesse virtutem, egredi omnes cellulam, in qua corpus iacebat, praecipit. Vbi singularis cum puero remanens, de more prostrauit se in oratione cum gemitu. Et rigans lachrymis solum, vix tantum spatio vnus horae intergresso, vidit defunctum paulatim omnibus membris commoueri. Quem statim, vt de oratione surrexit, parentibus, qui pro foribus adstiterant, viuum & incolumem reddidit, ac sacro baptismate consecrauit. Duos denique leprosos, sub ipso tempore peruarijs vulneribus obsessos atque foedatos, dum salutis remedium à beato postularent, illos, verbo tantum medicante, sub momento curauit.

Vitæ red-
ditur puer
mortuus.

Duo leprosi
curantur.

Cap. 24.

Peregrinus quidam dum hyemali tempore, poenitentis habitum gerens, medicinam animae suae quaerendo, vicos & vrbes plurimas circuiret, beatum Maurilium, cuius iam bonitatis famam audierat, quatenus ab ipso verbum salutis audire potuisset, longius exulà patria, cum alijs peregrinis * itinerator audis expetebat. Sed antequam ad ipsum peruenire potuisset, repentina morte in via praeventus, occubuit mortuus. Vbi cum peregrinorum aliqui, multique ex vicinis partibus ad peregrini obitum conuenissent, accidit vt electus Dei sacerdos, qui pro supplendis commissi sibi gregis necessitudinibus, infatigabiliter laborare certabat, à vico Saponaria reuertens, ad iusti & sancti peregrini hominis cadauer Maurilius aduenisset. Qui cum de bitum de more pro absolutione animae funeris officium exoluisset, & populis sermonem de religione conferret, mirum dictu, subito se palam omnibus defunctus erexit, & cum reliquis Deo gratias referens, quòd per beatum Maurilium Dominus eum resuscitauerit, euidenter omnibus patefecit. Quod videntes & audientes turbe, in celum voces laudum extulerunt.

Debitu' fu-
neris officiu'
pro animae
absolutione

Mortu' re-
uiuiscit.

Vt

Vt autem finaliter dicatur, indicibilia Maurilij multa sunt opera, nec in eo quod diuina virtus operata est, sensus comprehendere potest humanus. Breuiter tamen aliquid de eius quotidiana conuersatione narremus ad ædificationem audientium. Sanè ab exordio Episcopatus sui vsque ad terminum vitæ, vt canonicam adimpleret sententiam, semper victum pauperem & aquam breuem, ac suppellectilem vilem habuit. Cùm autem sanctæ Quadragesimæ dies aduenirent, per omne tempus afflictionis erat ei, vt dictum est, aridus & vespertinus die tertia cibus, aqua tepida, & modicum salis, ac panis hordeaccus. Pedem non proferebat his diebus in publico, cilicio semper interiùs tectus & cinere. Veruntamen robustus semper in corpore erat, faciesque eius vt rosa rubebat. Nam cùm ad senilem ætatē peruenisset, non caput, non dentes, non visum, non stomachum, non cætera membra dolebat, non viscerum cruciabatur doloribus, non sicca humus iacencia super se ipsius membra confregerat: sed totus semper sanus corpore, mente quoque sanior, in vtrisque semper robustior apparebat. Nam bonum, quod Maurilius elegit, tenuit: nec dimisit, sed compleuit. Nihil erat illius seueritate iucundius, nihil iucunditate seuerius. Erat sermone silens, & silentio loquens. Erat neglecta illi mundities, & inculca vestis.

Talibus ergò cùm ab ipsa pueritiæ suæ ætate floreret virtutibus, & appropinquare cereret sui transitus diem, haud longè ab Andegaua vrbe ad Septentrionalem eiusdem vrbs partem, duplicem sepulturæ suæ cryptam ædificari præcepit. Qua completa, quadam die Dominica, dum sanctæ solennitatis officium de more compleret, modica pulsatus infirmitate, conuocauit omnem clerum, commendans illis vltimam transitus sui diem, dicens: Ego ingredior viam vniuersæ carnis: vos autem admoneo, seruate charitatem, custodite dilectionem, diligite castitatem, patientes estote ad omnes, & mementote semper precio sanguinis Christi vos omnes esse redemptos. Interea etiam tantæ conuenerunt ex vicinis vndiquè partibus visitationis studio populorum cateruæ, quantum vrbs Andegaua recipere poterat, mœrentes & multum flentes, cur tanto viduarentur patrono. Quos omnes patrum piissimus deuotius in summo mortis articulo constitutus absoluens, & benedictionibus corroborans, septima incommoditatis die, vltimoque totius ætatis suæ anno nonagesimo, Episcopatus tricésimo, pius pastor & doctor Maurilius, qualem de sacri fontis baptismate sumpsit, talem Idibus Septembris, coram multis adstantibus populis & psallentium choris, omnipotenti Deo animam reddidit.

Cùm autem sanctum eius corpusculum die altera portaretur ad tumulum, gemini ex vtero matris cæci, vt sancti corpusculi loculum tangere potuerunt, lumen, quod nunquam habuerant, ad declaranda antistitis merita, ilicò recipere meruerunt. Quidam etiam è ciuibus, paralysis distentus in commodo, per triginta annos tenebatur in lectulo. Qui cùm psallentium chorum deferentium Maurilium audisset, è lectulo statim exiliens quasi ceruus, nemine prohibente, beati Maurilij peruenit ad corpus: tactoque & osculato beati funeris feretro, pristinam recipere sanitatem meruit exemplò. In tanti igitur honoris gloria sepultus, quanti qualisque meriti apud Dominum fuerit, dum quotidianis virtutibus & miraculis eius exornat tumulum, Dominus ostendit omnibus post sepulcrum: Qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Cap. 25.

Sûma quadam vitæ sancti Maurilij.

Mira ei? in tumina abstinentia incolumitas.

Cap. 26.

Ante mortem curat sibi præparari sepulcrum.

Innocentem animam vir sanctissimus reddidit Creatori.

Cap. 27.

Duo cæci ad tactum loculi eius sanantur.

Item paralyticus.